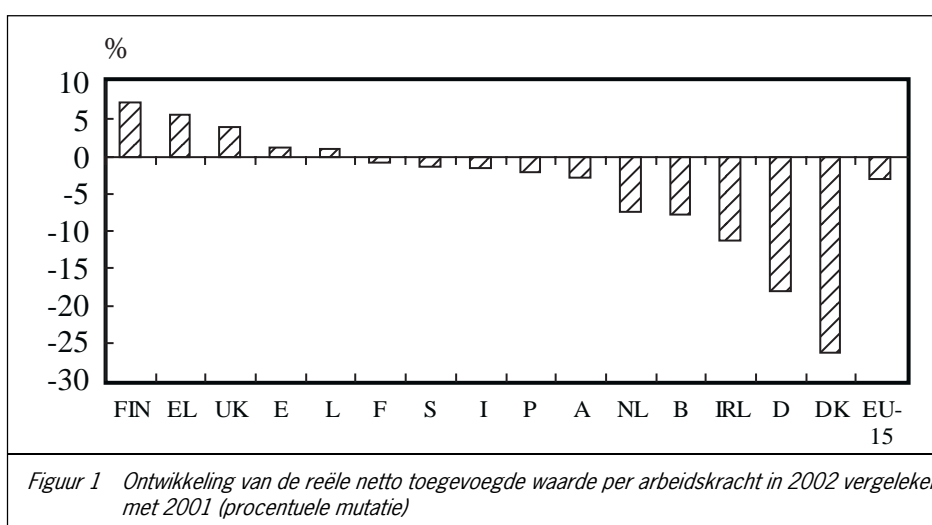

DALING INKOMENS EUROPESE LANDBOUW

Ton de Kleijn

Het inkomen in de landbouw per arbeidskracht in de EU-15 daalde in 2002 met ongeveer 3%. De netto toegevoegde waarde neemt met 6% af, maar door een teruggang in het aantal arbeidskrachten met eveneens 3% blijft de daling per arbeidskracht beperkt tot 3%. De ontwikkeling in de diverse lidstaten is overigens sterk uiteenlopend (zie figuur 1). In slechts een klein aantal landen was er een inkomensstijging: Finland, Griekenland, het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Luxemburg. De inkomensdaling is het grootst in Denemarken waar de inkomens met ruim een kwart dalen. De inkomenssteruggang in de Nederlandse landbouw is met 7,5% groter dan het gemiddelde in de EU.

Voor het eerst zijn er ook gegevens beschikbaar van een aantal kandidaat lidstaten (Tsjechië, Estland, Hongarije, Litouwen, Letland, Polen en Slowakije). In Slowakije en Letland zijn de inkomens in 2002 hoger dan in 2001, maar gemiddeld is er in de zeven genoemde kandidaat lidstaten een daling met 18%.

Lagere prijzen belangrijkste oorzaak

Het zijn vooral de prijsdalingen die de inkomens doen dalen. Het volume van de productie neemt gemiddeld licht toe, maar de prijzen in vooral de veehouderij gaan aanzienlijk terug. Bovendien is de daling van de kosten (veevoer, energie, enzovoort) minder sterk dan die van de productprijzen, zodat de ruilvoet verslechtert.

In de plantaardige sector is over vrijwel de gehele lijn een groei van de productie te zien. De teruggang van de groente- en fruitproductie in Europees verband houdt deze groei echter beperkt tot iets meer dan 1%. In de veehouderijsector is er nauwelijks groei. De melkproductie blijft, vooral als gevolg van de quotering, op niveau. Ook in de intensieve veehouderij is er nauwelijks een toename van de productie. De intensieve veehouderij zorgt er ook voor dat de prijzen in de landbouw flink onderuit gaan. De varkensprijzen liggen in 2002 gemiddeld 20% lager dan in 2001, voor pluimvee is de daling circa 10%, en de melkprijs neemt met meer dan 7% af.

De totale brutoproductiewaarde in de Europese landbouw neemt daardoor met 3,5% af. Met uitzondering van Griekenland en Finland is er in alle landen van de Europese Unie sprake van een daling van de productiewaarde. In landen met een relatief groter aandeel van de veehouderij is de afname groter dan in landen waar de plantaardige sector relatief belangrijker is.

Vrijwel gelijkblijvende kosten

De waarde van de aangekochte goederen en diensten daalt relatief gezien iets minder, namelijk met iets meer dan 2%. Het gemiddelde volume van de verbruikte goederen blijft in 2002 vrijwel onveranderd ten opzichte 2001. De afname wordt vooral gerealiseerd door lagere prijzen van veevoeders, energie en kunstmeststoffen. De prijsdaling voor kunstmest en veevoeders in 2002 volgt overigens op hogere prijzen in 2001. Ook het bedrag aan subsidies loopt in 2002 terug. Tegenover stijgende lasten voor pacht staat een daling van de uitbetaalde lonen en het bedrag aan betaalde rentekosten.

Uiteindelijk is de netto toegevoegde waarde per arbeidskracht in 2002 3% onder het niveau van 2001.

In kandidaat-lidstaten vooral lagere producentenprijzen

In de zeven kandidaat-lidstaten die een raming hebben opgesteld blijken vooral de opbrengstprijzen van invloed te zijn op het uiteindelijk resultaat. De graanprijzen zijn in 2002 14% lager dan in 2001, terwijl ook in de veehouderij de prijzen voor varkensvlees en melk flink dalen met respectievelijk 17 en 6%. In het merendeel van deze landen daalt de bruto productiewaarde sterker dan die van de aangekochte goederen en diensten, wat uiteindelijk leidt tot een afname van de inkomens.

Meer informatie:

Eurostat, Statistics in Focus, theme 5 - 23/2002